

[Udenrigsministeren]

I 50 år har vi næsten ikke haft forbindelse af nogen art med disse områder. Det er selvfølgelig en unaturlig situation. Den skal ændres. Vi ønsker – og balterne ønsker – at kontakterne bliver genoprettet, og at der bliver indledt et samarbejde om en række emner af fælles interesse. Vi har meget at tale med hinanden om og meget at samarbejde om. At knytte forbindelser er en opgave, som staten ikke kan løse alene. Folketinget, erhvervslivet, kulturlivet, de folkelige organisationer og mange andre har en stor rolle at spille. Det er glædeligt, at de allerede længe har været i gang.

I forsøget på at genoprette kontakterne skylder vi balterne og os selv at gå frem med ansvarlighed. Situationen i Baltikum og især i Litauen er anspændt. Den proces, som de baltiske lande har indledt på forskellig vis, er både vanskelig og farlig. Det er vores pligt at tilrettelægge vores politik på sådan en måde, at den gavner og i hvert fald ikke skader muligheden for, at processen vil lykkes, og det kræver, at vi optræder med omtanke og ansvarlighed.

Jeg har tidligere i Tinget redegjort for den såkaldte ikkeanerkendelsespolitik, som består i, at vi ikke juridisk har anerkendt indlemmelsen af de baltiske stater i Sovjetunionen i 1940. I praksis har vi og de fleste andre vestlige lande markeret dette ved, at vi ikke har haft officielle forbindelser med myndighederne i de tre republikker siden indlemmelsen.

Udviklingen har heldigvis gjort, at denne politik nu er ved at have udspillet sin rolle.

På baggrund af den demokratisering, som er foregået, og som fik sit allertydeligste udtryk i de valg, der netop har været afholdt, er det regeringens opfattelse, at ikkeanerkendelsespolitikken ikke bør stå i vejen for etablering af kontakter med alle tre republikker på alle niveauer, hvor dette er hensigtsmæssigt.

Vi vil om få dage se det første danske ministerbesøg i Baltikum i over 50 år. Det er, når kulturministeren skal besøge Riga, hvor der om kort tid åbner et dansk kulturinstitut. Flere besøg vil formentlig følge efter senere på året.

Jeg kan også oplyse, at vi så sent som i dag mener at have fået rimelig sikkerhed for, at vi hen mod slutningen af denne uge vil modtage besøg her i Danmark af statsministeren og udenrigsministeren fra Litauen. Så meget om den generelle baggrund for regeringens politik.

Nu til udmøntningen af denne politik specielt over for Litauen. Litauen har jo formelt erklæret sig selvstændigt og har samtidig anmodet om forhandlinger med Sovjetunionen. Sovjetunionen har som bekendt lagt pres på Litauens parlament, bl.a. med magtdemonstrationer af forskellig art. Man har imidlertid gentagne gange sagt, at man ikke vil anvende magt.

Efter min opfattelse er Danmarks første opgave i denne situation at holde Sovjetunionen fast på dette løfte. Jeg har i offentlige udtalelser og i andre sammenhænge understreget betydningen heraf, og jeg har også gjort det i et brev af 28. marts 1990 til den sovjetiske udenrigsminister, Sjevvardnadse. Det er en holdning, som også er kommet til udtryk i de erklæringer, som er udsendt af De Tolv.

Dernæst må vi opfordre de to parter til at begynde forhandlinger. Disse forhandlinger er altafgørende. Litauens parlament har erklæret landet uafhængigt. Men det er kun gennem forhandlinger med Moskva, at denne uafhængighed kan få et reelt indhold. Det er vores anden opgave at blive ved med at opfordre til forhandlinger.

Vores tredje opgave er at udbygge og styrke alle nyttige initiativer. Den helt konkrete assistance, vi kan yde litauerne, består i etablering af forbindelser og deltagelse i samarbejde på en lang række områder: handel, økonomi, forureningsbekæmpelse, træning, uddannelse osv.

Vi har optaget kontakter med litauerne på forskellig måde, og de kontakter vil vi udbygge.

Jeg siger udtrykkeligt kontakter. Der er endnu ikke tale om diplomatiske forbindelser. Det må afvente et resultat af Litauens forhandlinger med Moskva, og det er et synspunkt, litauerne selv over for mig har udtrykt forståelse for.

Regeringen har besluttet, at de økonomiske midler, der er stillet til rådighed for økonomisk samarbejde med Central- og Østeuropa, også vil kunne anvendes til fordel for de baltiske republikker. Det gælder både Investeringsfonden for Østlandene, som kan støtte private erhvervsprojekter, og den særlige Østlandepulje, som kan støtte en række andre initiativer af betydning for den økonomiske og sociale udvikling.

Der er stor interesse i erhvervslivet for at indlede et kommercielt samarbejde med de baltiske lande. Det tager naturligvis nogen tid, før resultaterne af det viser sig. Men regeringen vil